

Н.М. Федоренко, ст. викл. (*ХДУХТ, Харків*)

О.Г. Марушева, ст. викл. (*ХДУХТ, Харків*)

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ЯК СКЛАДОВА СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ

Місце освіти в житті суспільства багато в чому визначається тією роллю, яку відіграють у суспільному розвитку знання людей, їхній досвід, уміння, навички, можливості розвитку професійних та особистісних якостей. Дистанційна освіта, започаткована наприкінці ХХ ст., входить у ХХІ ст. як одна з найбільш ефективних і перспективних систем і технологій підготовки фахівців.

Актуальність проблеми дистанційного навчання полягає в тому, що результати суспільного процесу, раніше зосереджені в сфері технологій, сьогодні концентруються в інформаційній сфері. Виходячи з того, що професійні знання старіють дуже швидко, необхідно їх постійно вдосконалювати. Дистанційне навчання дає можливість створення систем масового безперервного самонавчання, загального обміну інформацією, може найбільш адекватно і гнучко реагувати на потреби суспільства щодо підготовки високопрофесійних фахівців.

Традиційна очна освіта, заочна та екстернатна форми навчання містять багато елементів, спільних з дистанційною. Відмінність дистанційного навчання від традиційного визначається формами взаємодії викладача і студента. В основу традиційної моделі навчання покладено читання лекцій, проведення семінарських, лабораторних та різних ігрових видів занять, організація самостійної роботи студентів та інші форми роботи. База навчання – книга, а викладач – інтерпретатор знання. Дистанційне навчання орієнтоване на впровадження в навчальний процес принципово відмінних моделей навчання, що передбачають проведення конференцій, самостійну роботу студентів з інформаційними полями з різних банків знань, проектні роботи, тренінги й інші види діяльності з комп'ютерними та нетрадиційними технологіями. Застосування нових організаційних форм навчання принципово змінює спосіб одержання і засвоєння знань, а також взаємодію між студентом та викладачем. Джерелом інформації в цих моделях є бази даних в освітньому просторі, координатором навчального процесу – викладач, а інтерпретатором знань – студент.

У загальній системі навчання дистанційне може бути фрагментом:

- послідовним – зміст навчання частково поділяється між очною і дистанційною формами, які послідовно застосовуються в єдиній лінійній системі організації освітнього процесу;

- паралельним – дистанційне навчання не несе самостійного навантаження у процесі засвоєння нового знання, формування мотиваційно-поведінкової та особистісної сфер студента, а виконує ілюстративні, тренінгові і контролюючі функції;

- самостійним – може бути застосоване для повного вивчення окремого предмета освітньої програми або всього курсу.

Незважаючи на бурхливий розвиток дистанційного навчання, в Україні нині можна говорити лише про використання невеликої частини інформаційних технологій, мережі Інтернет у навчанні.

Серед основних проблем організації дистанційної форми навчання можна виділити наступні:

- ефективність дистанційного навчання безпосередньо залежить від тих викладачів, хто веде роботу зі студентами в Інтернет-просторі. Це повинні бути викладачі з універсальною підготовкою, які володіють сучасними педагогічними та інформаційними технологіями, психологічно готові до роботи із студентами у новому навчально-пізнавальному мережевому середовищі;

- відсутність методик створення і використання дистанційних курсів у навчальному процесі на основі сучасних педагогічних, інформаційних і комунікаційних технологій;

- психолого-педагогічна проблема в тому, що дистанційний курс викладається на WEB-порталі і це перетворює його на загальнодоступний не тільки для студентів, але й інших користувачів. Виникає психологічний бар'єр щодо розробки навчально-методичних матеріалів, оскільки вони можуть бути використані кимось іншим, хто не брав участі в даній розробці;

- технічна проблема виникає в зв'язку з недостатністю технічних комунікаційних можливостей користувачів, відсутністю або невеликою швидкістю Інтернет-доступу, відсутністю або дорожнечію програмних засобів, відсутністю персональних комп'ютерів у деяких студентів;

- дистанційна освіта триває довше, ніж очна, а у деяких випадках і менш ефективна. Це може бути зумовлено браком у студента елементарної самодисципліни і самомотивації або індивідуальними особливостями того, хто навчається, наприклад, коли людина здатна засвоювати нову інформацію тільки в озвученій формі.